

BOLALAR PSIXOLOGIYASINING O'ZIGA XOSLIGI

Musratova Zilola Ulug`bekovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi o'qituvchisi

Baxodirova Feruza Mansurovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabasi

ANATOTSIYA

Bugungi kunda psixologlar bolalar psixologiyasi o'ziga xos va murakkab ekanligini tan olishadi, lekin ularning ko'pchiligi rivojlanishga yaqinlashganda o'ziga xos nuqtai nazardan farq qiladi. Mutaxassislar bolalar psixologiyasidagi ba'zi bir muhim savollarga, masalan, erta tajribalar keyingi tajribalardan ko'ra muhimroqmi yoki tabiat yoki tarbiya rivojlanishda ko'proq rol o'ynaydimi kabi javoblarida farq qiladi.

Anatotian

Psychologists today recognize that child psychology is unique and complex, but many of them differ in their unique perspectives when approaching development. Experts differ on some important questions in child psychology, such as whether early experiences are more important than later experiences, or whether nature or nurture plays a greater role in development.

Анатотия

Психологи сегодня признают, что детская психология уникальна и сложна, но многие из них отличаются своими уникальными взглядами на развитие. Эксперты расходятся во мнениях по некоторым важным вопросам детской психологии, например, важнее ли ранний опыт, чем более поздний, или природа или воспитание играют большую роль в развитии.

Bolalar psixologiyasi psixologiyaning ko'plab sohalaridan biridir. Bu alohida bo'lim bolalarning tug'ruqdan oldingi rivojlanishidan o'smirlik davrigacha bo'lgan ongi va xulq-atvoriga e'tibor qaratadi. Bolalar psixologiyasi nafaqat bolalarning jismonan o'sishi, balki ularning aqliy, hissiy va ijtimoiy rivojlanishi bilan ham shug'ullanadi.

Tarix va taraqqiyot

Tarixiy jihatdan, bolalar ko'pincha kattalarning kichikroq versiyalari sifatida qaralgan. Jan Piaget bolalar haqiqatda kattalarnikidan boshqacha fikr yuritishlarini taklif qilganda, Albert Eynshteyn bu kashfiyot "shunchalik soddaki, bu haqda faqat daho o'ylashi mumkin edi" deb e'lon qildi.

Bugungi kunda psixologlar bolalar psixologiyasi o'ziga xos va murakkab ekanligini tan olishadi, lekin ularning ko'pchiligi rivojlanishga yaqinlashganda o'ziga xos nuqtai nazardan farq qiladi. Mutaxassislar bolalar psixologiyasidagi ba'zi bir muhim savollarga, masalan, erta tajribalar keyingi tajribalardan ko'ra muhimroqmi yoki tabiat yoki tarbiya rivojlanishda ko'proq rol o'ynaydimi kabi javoblarida farq qiladi. Bolalik hayotning qolgan qismida juda muhim rol o'ynaganligi sababli, nega bu mavzu psixologiya, sotsiologiya va ta'limda muhim ahamiyatga ega bo'lganligi ajablanarli emas. Mutaxassislar nafaqat bolaning normal rivojlanishiga yordam beradigan ko'plab ta'sirlarga, balki bolalik davridagi psixologik muammolarga olib kelishi mumkin bo'lgan turli omillarga ham e'tibor berishadi. O'z-o'zini hurmat qilish, maktab, ota-ona tarbiyasi, ijtimoiy bosim va boshqa mavzular bolalarning sog'lom va mos keladigan tarzda rivojlanishi va o'sishiga yordam berishga intilayotgan bolalar psixologlari uchun katta qiziqish uyg'otadi. Bolalar psixologiyasining asosiy kontekstlari

Agar siz ko'pchilik kabi bo'lsangiz, ehtimol siz bolaning o'sishiga ta'sir qiluvchi ichki omillar, masalan, genetika va shaxsiy xususiyatlar haqida o'ylaysiz. Biroq, rivojlanish shaxsning ichidan kelib chiqadigan ta'sirlardan ko'ra ko'proq narsani o'z ichiga oladi. Ijtimoiy munosabatlar va biz yashayotgan madaniyat kabi ekologik omillar ham muhim rol o'ynaydi. Bolalar psixologiyasini tahlil qilishda uchta asosiy kontekstni hisobga olishimiz kerak.

Madaniy kontekst

Bola yashaydigan madaniyat butun hayoti davomida rivojlanishiga ta'sir qiluvchi qadriyatlar, urf-odatlar, umumiy taxminlar va yashash usullari to'plamiga hissa qo'shadi. Madaniyat bolalarning ota-onalari bilan qanday munosabatda bo'lishida, ular oladigan ta'lim turida va bolaga g'amxo'rlik qilishda rol o'ynashi mumkin.

Ijtimoiy kontekst

Tengdoshlar va kattalar bilan munosabatlar bolalarning fikrlashi, o'rganishi va rivojlanishiga ta'sir qiladi. Oilalar, maktablar va tengdoshlar guruhlari ijtimoiy kontekstning muhim qismini tashkil qiladi.

Ijtimoiy-iqtisodiy kontekst

Ijtimoiy sinf ham bolaning rivojlanishida katta rol o'ynashi mumkin. Ijtimoiy-iqtisodiy holat (ko'pincha SES deb qisqartiriladi) bir qancha turli omillarga asoslanadi, jumladan, odamlarning qancha ma'lumotga ega ekanligi, qancha pul topishi, egallagan ishi va qaerda yashashi. Ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli yuqori bo'lgan uy xo'jaliklarida tarbiyalangan bolalar imkoniyatlardan ko'proq foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi, ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli past bo'lgan oilalardagi bolalar esa sog'liqni saqlash, sifatli ovqatlanish va ta'lim kabi narsalardan kamroq foydalanishlari mumkin. Bunday omillar bola psixologiyasiga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Sizning ijtimoiy-iqtisodiy ahvingiz qanday qilib stressga olib kelishi mumkin Esingizda bo'lsin, ushbu uchta kontekst doimo o'zaro ta'sir qiladi. Bolaning ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli pastligi tufayli kamroq imkoniyatlarga ega bo'lishi mumkin bo'lsa-da, ijtimoiy munosabatlar va kuchli madaniy aloqalarni boyitish bu nomutanosiblikni tuzatishga yordam beradi.

Muhim ta'sirlar

Bolalar psixologiyasi xulq-atvoriga genetik ta'sirlardan rivojlanishga ijtimoiy bosimgacha bo'lgan keng ko'lamlil mavzularni o'z ichiga oladi. Quyida bolalar psixologiyasini o'rganish uchun zarur bo'lgan asosiy mavzulardan ba'zilari keltirilgan:

Kognitiv rivojlanish

Atrof-muhit ta'siri

Gender rollari

Genetika

Til

Shaxsiyatni rivojlantirish

Prenatal rivojlanish

Ijtimoiy o'sish

Jinsiy rivojlanish

Masalan, bolalar psixologlari bolalarga g'amxo'rlik qilishning qaysi sharoitlari va amaliyotlari eng yaxshi psixologik natijalarga olib kelishini ko'rib chiqishi mumkin yoki ular o'sish ongini rivojlantirishga yordam berish uchun bolalar bilan ishlashlari mumkin.

Bolalar psixologlari bolalarga muayyan rivojlanish muammolarini engishda yordam berishga ixtisoslashgan bo'lishi mumkin yoki ular umumiy yondashuvni qo'llashlari mumkin. Har qanday

holatda ham, bu mutaxassislar bolalarga potentsial muammolarni engib o'tishga va sog'lom natijalarga olib keladigan yo'llar bilan o'sishiga yordam berishga intiladi

Rivojlanishni muvofiqlashtirish buzilishi nima?

Juda yaxshi so'z

Bolalarni nimadan bezovta qilayotganini tushunish juda katta vazifadir, shuning uchun bolalar psixologiyasini o'rganish ham keng va chuqurdir. Maqsad - bolalarni o'zlari kim qilishiga yordam berish uchun birlashadigan va o'zaro ta'sir qiladigan ko'plab ta'sirlarni o'rganish va bu ma'lumotlardan o'ta-onalik, ta'lim, bolalarga g'amxo'rlik, psixoterapiya va bolalar manfaatiga qaratilgan boshqa sohalarni yaxshilash uchun foydalanish.

Bolalar qanday o'sishi, fikrlashi va o'zini tutishi haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lish orqali ota-onalar va bolalar bilan ishlaydigan mutaxassislar bolalarga ularga g'amxo'rlik qilishda yordam berishga tayyor bo'lishlari mumkin

Adabiyotlar ro'yxati

1. Ulug'bekovna, M. Z. (2022). RUHIY BEMORLAR BILAN PSIXOLOGIK PARVARISH. Uzbek Scholar Journal, 10, 511-515.
2. Ulug'bekovna, M. Z., & Akmaljon ogli, A. A. (2022). SOG'LOM SHAXS HAYOTIDA PSIXOLOGIK XIZMATNING O'RNI. Uzbek Scholar Journal, 10, 496-499.
3. Ulug'bekovna, M. Z. (2022). PSIXOSOMATIKA. Uzbek Scholar Journal, 10, 516-518.
4. Ulug'bekovna, M. Z. (2022). Form and Methods of Forming Communicative Competence in Youth. Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture, 3(10), 71-74.
5. Ulug'bekovna, M. Z. (2022). BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENTLILIKNI SHAKLLANTIRISH ASPEKTLARI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 1(11), 215-218.
6. Ахмедова, М. Т., & Мусратова, З. У. (2021). Олий таълим муассасаларида устоз-шогирд муносабатларининг стратегик қоидалари ва вазифалари. In interdisciplinary conference of young scholars in social sciences (pp. 326-329).
7. Karimovna, N. Y. (2022). AUTISM AND THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION WITH PATIENTS OF THIS DISEASE. Gospodarka i Innowacje., 23, 8-10.
8. Narmetova, Y. (2016). Tibbiyot muassasalarida faoliyat yurituvchi psixolog kadrlar tayyorlash muammolari.
9. Нарметова, Ю. (2022). Психосоматик беморларда эмоционал-невротик бузилишлари ва уларга психологик ёрдам кўрсатишнинг ўзига хослиги. Общество и инновации, 3(2/S), 64-71.
10. Нарметова, Ю. (2014). Кўзи ожиз ва заиф кўрувчи болалар психологик хусусиятларининг ўзига хослиги.
11. Нарметова, Ю. (2016). Психодиагностические аспекты перинатальной психологии. Диагностика в медицинской (клинической) психологии: традиции и перспективы (к 105-летию СЯ Рубинштейн).
12. Baxtiyarovna, S. D. (2022). BEMORDAGI NEVROTIK HOLATLARDA PSIXOLOGIK YONDOSHUVNING ZARURATI. Scientific Impulse, 1(3), 373-376.
13. Тиллашайхова, Х. А. (2022). Актуальные Проблемы И Перспективы Развития Руководителя. Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress, 1(3), 108-111.

14. Тиллашайхова, Х. А. ПОНИМАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ ЛИЧНОСТИ В СУФИЗМЕ И СОВРЕМЕННОЙ ПСИХОЛОГИИ. “XXI АСР ПСИХОЛОГИЯСИ” МАВЗУСИДАГИ ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ, 239.
15. Мелибаева, Р. Н. (2022). КЛИНИК АМАЛИЁТДА КОГНИТИВ ФУНКЦИЯЛАР ВА УЛАРНИНГ БУЗИЛИШЛАРИ ПСИХОДИАГНОСТИКАСИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(Special Issue 4-2), 928-932.
16. Nasirovna, M. R. (2022). THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL DIAGNOSIS IN CLINICAL PRACTICE. Conferencea, 4-6.
17. Khasiyat, K. (2019). Spiritual culture as a factor of personality socialization. In Bridge to science: research works (pp. 186-189).